

Hallituksen esitys eduskunnalle Yhdistyneiden Kansakuntien ja sen yhteydessä toimivan henkilöstön turvallisuutta koskevan yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan hyväksymisestä ja laiksi pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Yhdistyneiden Kansakuntien ja sen yhteydessä toimivan henkilöstön turvallisuutta koskevaan yleissopimukseen tehdyn valinnaisen pöytäkirjan sekä lain sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Pöytäkirjalla pyritään suojaamaan Yhdistyneiden Kansakuntien ja sen yhteydessä toimivan henkilöstön turvallisuutta entistä paremmin eri operaatioissa laajentamalla yleissopimuksen soveltamisala kattamaan myös muissa kuin rauhanturvaoperaatioissa toimiva Yhdistyneiden Kansakuntien henkilöstö. Pöytäkirjalla laajennetaan yleissopimuksen soveltamisala kattamaan humanitaarista, poliittista tai kehitysapua toimittavien operaatioiden henkilöstö, joka toimii rauhanrakentamistarkoituksessa, sekä humanitaarista hätäapua toimittavien operaatioiden henkilöstö. Näissä operaatioissa toimiva henkilöstö on voinut kuulua yleissopimuksen mukaisesti sen soveltamisalaan ainoastaan turvallisuusneuvoston tai yleiskokouksen nimenomaisella selityksellä siitä, että operaation henkilöstöön kohdistuu poikkeuksellinen turvallisuusriski. Pöytäkirja poistaisi tämän edellytyksen selityksestä sen osapuolilta.

Pöytäkirja tuli kansainvälisesti voimaan elokuussa 2010. Suomi allekirjoitti pöytäkirjan tammikuussa 2007. Pöytäkirja tulee Suomen osalta voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä siitä, kun Suomen hyväksymiskirja on talletettu Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan. Esitykseen sisältyy lakiehdotus pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Lain on tarkoitus tulla voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti pöytäkirjan kanssa.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
YLEISPERUSTELUT	3
1 JOHDANTO	3
2 NYKYTILA JA SEN ARVIOINTI	3
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	5
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	5
5 ASIAN VALMISTELU.....	6
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	8
1 PÖYTÄKIRJAN SISÄLTÖ JA SEN SUHDE SUOMEN LAINSÄÄDÄNTÖÖN	8
2 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT	10
3 VOIMAANTULO.....	10
4 EDUSKUNNAN SUOSTUMUKSEN TARPEELLISUUS JA KÄSITTELYJÄRJESTYS.....	10
LAKIEHDOTUS	12
Yhdistyneiden Kansakuntien ja sen yhteydessä toimivan henkilöstön turvallisuudesta tehdyin yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.....	12
SOPIMUSTEKSTI	13

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) rauhanturvajoukkoihin ja eri operaatioiden yhteydessä toimineeseen henkilöstöön kohdistuneet kuolonuhreihin ja loukkaantumisiin johtaneet hyökkäykset ja väkivallanteot lisääntyivät dramaattisesti 1990-luvun alussa. Tämän johdosta YK:n yleiskokous perusti syksyllä 1993 ad hoc -komitean valmistelemaan yleissopimusta YK:n ja sen yhteydessä toimivan henkilöstön suojelemiseksi. Komitean neuvottelutyön tuloksena hyväksyttiin YK:n ja sen yhteydessä toimivan henkilöstön turvallisuutta koskeva yleissopimus yksimielisesti YK:n yleiskokouksessa New Yorkissa 9 päivänä joulukuuta 1994. Yleissopimuksen tarkoituksena on määrätä rangaistaviksi tietyt, sopimuksessa määritellyt, henkilöstöön kohdistuvat rikokset sekä estää kyseiset rikokset, määrätä rikoksesta epäiltyjen syyttämisestä ja luovutuksesta sekä oikeusavusta sopimusvaltioiden kesken. Yleissopimus tuli kansainvälisesti voimaan 15 päivänä tammikuuta 1999. Sopimus tuli Suomen osalta voimaan 4 päivänä helmikuuta 2001 (SopS 2 ja 3/2001).

YK:n yleiskokous perusti talvella 2001 VI komitean alaisen ad hoc-komitean käsittelemään yleissopimuksen soveltamiseen liittyviä ongelmia. Toimeksiannon taustalla oli YK:n pääsihteerin raportti (*Scope of legal protection under the Convention on Safety of United Nations and Associated Personnel, A/55/637, 21.11.2000*), jossa pääsihteeri esitti huolensa YK-henkilöstöön kohdistuneiden väkivallanteiden, kaappausten, häirinnän ja laittomien pidätysten lisääntymisestä ja esitti useita vaihtoehtoja henkilöstön oikeudellisen suojelun vahvistamiseksi, mukaan lukien yleissopimuksen soveltamisalan laajentaminen koskemaan kaikkia YK-operaatioita. Joulukuussa 2003 ad hoc -komitea sai yleiskokoukselta mandaatin laatia oikeudellinen asiakirja yleissopimuksen soveltamisalan laajentamiseksi. Yksimielisyys pöytäkirjan tekstille saavutettiin VI komiteassa marraskuussa 2005 ja YK:n ja sen yhteydessä toimivan henkilöstön suojelua koskevan yleissopimuksen valinnainen lisäpöytäkirja hyväksyttiin yksimielisesti YK:n yleiskokouksessa 8 päivänä joulukuuta 2005 (päättölauselma A/60/42).

2 Nykytila ja sen arviointi

Yleissopimuksen osapuolina on tällä hetkellä 92 valtiota ja sen on lisäksi allekirjoittanut 43 valtiota. Sopimuksen soveltamisen kannalta olisi tärkeää, että erityisesti YK-operaatioiden isäntämaana toimivat valtiot saataisiin sopimuksen osapuoliksi, koska isäntämaana toimivalla valtiolla on parhaat mahdollisuudet yleissopimuksessa määriteltyjen rikosten tutkintaan niiden tapahtumapaikalla. Sopimukseen sisältyy kuitenkin määräys universaalitoimivallasta, joka mahdollistaa myös sellaisten rikollisten oikeuteen saattamisen, joiden kansallisuusvaltio ei ole yleissopimuksen osapuoli.

Yleissopimuksen soveltamisala määritellään sen 1 ja 2 artiklassa. Näiden perusteella sopimuksen soveltamisala rajautuu YK:n operaatioihin, joiden tarkoituksena on rauhan ja turvallisuuden ylläpitäminen tai palauttaminen (jäljempänä YK:n rauhanturvaoperaatio). Yleissopimusta ei sovelleta YK:n turvallisuusneuvoston YK:n peruskirjan VII luvun nojalla pakottamistointimintana hyväksymään operaatioon, jossa joku operaation henkilöstöstä toimii taistelijana järjestäytyneitä asevoimia vastaan ja johon sovelletaan kansainvälisiä aseellisia selkkauksia koskevia määräyksiä. Muut operaatiot, esimerkiksi humanitaariset tai ihmisoikeusoperaatiot voivat tulla sopimuksen soveltamisen piiriin ainoastaan yleiskokouksen tai turvallisuusneuvoston nimenomaisella selityksellä siitä, että operaation henkilöstöön kohdistuu poikkeuksellinen riski. Yleissopimuksen 3-8 artiklassa on ennaltaehkäiseviä määräyksiä muun muassa siitä, että suojeltava henkilöstö on varustettava tunnusmerkeillä ja voitava tunnistaa YK:n tai sen yhtey-

dessä toimivaksi henkilöstöksi. Yleissopimuksen 9-18 artiklaan sisältyy rikosoikeudellista vastuuta ja yhteistyötä koskevia määräyksiä.

Yleissopimuksen 9 artiklassa luetellaan teot, jotka jokaisen sopimusvaltion on kriminalisoitava kansallisesti. Nämä teot ovat: (a) tahallisesti suoritettu murha, ihmisryöstö tai muu ruumiilliseen koskemattomuuteen tai henkilökohtaiseen vapauteen kohdistuva hyökkäys, (b) henkilöstön virkahuoneistoon, yksityisasuntoon tai kulkuneuvoon kohdistuva väkivaltainen hyökkäys, joka on omiaan vaarantamaan henkilöstön ruumiillisen koskemattomuuden tai henkilökohtaisen vapauden, (c) sellaisella hyökkäyksellä uhkaaminen, jonka tarkoituksena on pakottaa henkilö suorittamaan tai olemaan suorittamatta tietty toimenpide, (d) sellaisen hyökkäyksen yritys ja (e) avunanto sellaiseen hyökkäykseen, sen yritykseen, hyökkäyksen järjestämiseen tai käskyn antamiseen hyökkäyksen tekemiseksi. Yleissopimuksen 10 artiklassa määrätään sopimusvaltion tuomiovallan ulottamisesta 9 artiklassa mainittuihin rikoksiin tietyissä tapauksissa. Suomen rikoslaki ulotettiin koskemaan kaikkia 10 artiklan 4 kappaleen mukaisia tekoja kansainvälisinä rikoksina lisäämällä sopimuksen hyväksymisen yhteydessä rikoslain (39/1889) 1 luvun 7 §:n soveltamisesta annettuun asetukseen (627/1996) viittaus (510/2002) sellaiseen Yhdistyneiden Kansakuntien ja sen yhteydessä toimivaan henkilöstöön kohdistuvaan rikokseen, jota tarkoitetaan Yhdistyneiden Kansakuntien ja sen yhteydessä toimivan henkilöstön turvallisuudesta tehdyssä yleissopimuksessa. Yleissopimuksen hyväksyminen ei edellyttänyt muita muutoksia voimassaolevaan lainsäädäntöön eikä muutoksia suomalaisten rauhanturvaajien asemaan tai toimintaan, tai toiminnan hallinnolliseen järjestämiseen Suomessa.

Yleissopimuksen voimaantulosta huolimatta YK-henkilöstöä kohtaan tehdyt hyökkäykset ovat jatkuneet yleissopimuksen voimaantulon jälkeen. Kaiken kaikkiaan on nähtävissä, että YK-henkilöstöön kohdistuvat riskit ovat lisääntyneet ja niistä on tullut monitahoisempia. YK:n henkilöstöä toimii ympäristöissä, joissa merkittäviä haasteita henkilöstön turvallisuudelle asettavat muun muassa aseelliset konfliktit, konfliktien jälkeinen epävakaa tilanne sekä väkivaltaisten ääriliikkeiden ja terrorismin lisääntyminen. Suurta huolta aiheuttaa tällä hetkellä erityisesti ISIL-järjestön toiminta. Myös vanhemmat väkivaltaiset ääriliikkeet, kuten Al-Qaida, Boko Haram ja Al-Shabaab aiheuttavat merkittävää uhkaa YK:n henkilöstön toiminnalle. Esimerkiksi vuonna 2014 kuusi viidestätoista YK:n henkilöstöön kuuluvasta työntekijästä, jotka saivat surmansa väkivallan seurauksena, kuolivat tällaisten ääriliikkeiden tekemissä terroristiskuissa. Tällaisten ääriliikkeiden aiheuttama uhka on laajentunut myös maantieteellisesti. YK:n henkilöstöön kohdistuneiden rikosten määrä väheni vuonna 2013, mutta määrä nousi jälleen vuoden 2014 aikana. Huolestuttavaa on myös vuoden 2013 ja 2014 välillä tapahtunut YK:n henkilöstöön kohdistuneiden törkeiden pahoinpitelyiden ja seksuaalisten ahdisteluiden määrän lähes kolminkertaistuminen (YK:n pääsihteerin raportti *Safety and security of humanitarian personnel and protection of United Nations personnel*, ajalta 2014 – 2015, A/70/383). YK:n pääsihteeri on toistuvasti esittänyt huolensa henkilöstön puutteellisesta suojelusta, kehottanut valtioita ratifioimaan YK:n henkilöstön suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen ja sen lisäpöytäkirjan (YK:n pääsihteerin raportti *Safety and security of humanitarian personnel and protection of United Nations personnel*, ajalta 2013 – 2014, A/69/406).

YK:n ja sen yhteydessä toimivan henkilöstön turvallisuutta koskeva yleissopimus on todettu riittämättömäksi YK-henkilöstön oikeudellisen suojelun turvaamiseksi. Erityisesti se, että yleissopimus soveltuu ainoastaan rauhanturvaoperaatioihin, on nähty ongelmalliseksi. Yleissopimus jättää vaille suojaa muun muassa YK:n pakolaisjärjestön (UNHCR), YK:n lastenjärjestön (UNICEF), Maailman elintarvikeohjelman (WFP) tai vastaavien humanitaaristen organisaatioiden operaatioissa työskentelevän henkilöstön. Tilannetta ei ole koettu perustelluksi eikä oikeutetuksi etenään, kun hyökkäykset ovat kohdistuneet etupäässä muihin kuin rauhanturvaoperaatioissa toimivaan henkilöstöön. Yleissopimus tehtiin ennen kaikkea rauhanturva-

operaatioita silmällä pitäen, ja se jätti muut operaatiot toissijaisiksi. Kehitys on kuitenkin kulkenut siihen suuntaan, että uudentyypiset rauhanrakentamis- ja humanitaariset operaatiot ovat tulleet yhä tärkeämmiksi.

Yleissopimuksen soveltaminen muihin kuin rauhanturvaoperaatioihin on tällä hetkellä riippuvainen ns. laukaisumekanismista, joka rajaa sopimuksen soveltamista siten, että tietyt operaatiot, kuten humanitaariset tai ihmisoikeusoperaatiot, voivat tulla sopimuksen piiriin ainoastaan yleiskokouksen tai turvallisuusneuvoston nimenomaisella selityksellä siitä, että operaation henkilöstöön kohdistuu poikkeuksellinen turvallisuusriski. Kuten jo sopimusta valmistellessa epäiltiin, laukaisumekanismi on osoittautunut käytännössä hankalaksi toteuttaa eikä turvallisuusriskiä koskevaa selitystä ole kertaakaan annettu. Sopimuksen soveltaminen myös muihin kuin rauhanturvaoperaatioihin oli ollut monen maan, mukaan lukien Suomen, päämäärä jo yleissopimusta koskevissa neuvotteluissa. Tuolloin turvallisuusriskiä koskeva selitys jäi kompromissiratkaisuna ainoaksi mahdollisuudeksi laajentaa sopimuksen soveltamisalaa rauhanturvaoperaatioiden ulkopuolelle. Nykyistä tilannetta, jossa henkilöstön suojelu on riippuvainen poliittisille vaikutuksille alttiista turvallisuusriskiä koskevasta selityksestä, ei ole kuitenkaan pidetty tyydyttävänä. On todettu, että YK-henkilöstön tulisi olla oikeutettu samantasoiseen suojeluun kaikissa tilanteissa riippumatta vallitsevista olosuhteista.

Edellä kuvattua ongelmaa on yritetty ratkaista laatimalla yleissopimukseen pöytäkirja, jolla pyritään suojaamaan YK:n ja sen yhteydessä toimivan henkilöstön turvallisuutta entistä paremmin eri operaatioissa. Pöytäkirjan tarkoituksena on YK:n ja sen yhteydessä toimivan henkilöstön turvallisuutta koskevan yleissopimuksen soveltamisalan laajentaminen kattamaan myös muissa kuin rauhanturvaoperaatioissa toimiva YK-henkilöstö.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Pöytäkirja pyrkii parantamaan YK-henkilöstön oikeudellista suojaa laajentamalla yleissopimuksen soveltamisala koskemaan myös rauhanrakentamistarkoituksessa toimivien humanitaarista, poliittista tai kehitysapua toimittavien operaatioiden henkilöstön sekä humanitaarista hätäapua koskevien operaatioiden henkilöstön. Nykyinen yleissopimus soveltuu ainoastaan rauhanturvaoperaatioihin ja jättää siten suuren osan YK:n henkilöstöstä operaatioissa ilman sopimuksen mukaista suojaa. Pöytäkirjalla katettaisiin valtaosa operaatioissa toimivista YK-henkilöstöstä, mukaan lukien konfliktin jälkeiseen, useimmiten vuosia kestävään kehitystyöhön osallistuva henkilöstö. Sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien henkilöstöryhmien lisäämisen lisäksi merkittävä muutos aikaisempaan on poikkeuksellista riskiä koskevasta selityksestä (ns. laukaisumekanismi) luopuminen. Sopimusta sovellettaisiin siis edellä mainittuihin henkilöryhmiin automaattisesti eikä erillistä turvallisuusriskiä koskevaa selitystä enää tarvittaisi. Pöytäkirjan johdantokappaleen kolmas kohta on kuitenkin muotoiltu niin, että sen voidaan tulkita toteavan rauhanrakentamista koskevien operaatioiden lähtökohtaisesti sisältävän aina riskielementin. Tämä johdantokappaleen kohta oli edellytys sille, että myös riskielementin huomioimista vaatineet valtiot pystyivät hyväksymään pöytäkirjan.

Esityksen tavoitteena on hankkia eduskunnan hyväksyminen pöytäkirjalle. Esitys sisältää myös ehdotuksen niin sanotuksi blankettilaiksi, jolla saatetaan voimaan pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

4 Esityksen vaikutukset

Valinnaisen pöytäkirjan tarkoituksena on parantaa yhä laajemman YK:n eri operaatioissa toimivan henkilöstöjoukon turvallisuutta ja sitä kautta parantaa myös YK:n operaatioiden yleisiä toimintaedellytyksiä. Pöytäkirja pyrkii poistamaan epäselvyyden siitä, kuuluvatko rauhanra-

kentamistarkoituksessa toimivien humanitaarista, poliittista tai kehitysapua toimittavien operaatioiden henkilöstö sekä humanitaarista hätäapua koskevien operaatioiden henkilöstö yleissopimuksen soveltamisalaan. Soveltamisalan laajennus toisi yleissopimuksen soveltamisalan piiriin selkeästi esimerkiksi YK:n poliittiset operaatiot, joissa toimii noin 3700 henkilöä (United Nations Political and Peacebuilding Missions, Fact sheet, 30 November 2015). YK:n rauhanturvaoperaatioissa toimii puolestaan noin 124 750 henkilöä (United Nations Peacekeeping Operations, Fact Sheet, 31 August 2015).

Siitä huolimatta, että Suomi ei toimi tällä hetkellä tällaisten operaatioiden isäntämaana ja on epätodennäköistä, että näin tulisi tulevaisuudessakaan tekemään, antaa valinnaisen pöytäkirjan hyväksyminen tärkeän viestin siitä, että mahdollisimman moni valtio hyväksyisi valinnaisen pöytäkirjan. Pöytäkirjan mahdollisimman laaja kansainvälinen ratifiointi lisääisi myös niiden suomalaisten turvallisuutta, jotka osallistuvat näihin operaatioihin ja samalla mahdollisuutta saattaa heihin kohdistuvat rikokset tutkittavaksi. Yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvat rikokset ovat Suomen rikoslain 1 luvun 7 §:ssä tarkoitettuja kansainvälisiä rikoksia, joiden rankaiseminen tekopaikan laista riippumatta perustuu kansainväliseen sopimukseen. Tämä tarkoittaa, että Suomen rikoslaki soveltuu myös Suomen ulkopuolella yleissopimuksessa tarkoitetuissa operaatioissa toimivaan henkilöstöön kohdistuneisiin yleissopimuksessa tarkoitettuihin rikoksiin. Pöytäkirjan hyväksymisen yhteydessä Suomen rikoslaki ulotettaisiin koskemaan myös pöytäkirjan soveltamisalan mukaisia operaatioita. Samalla mahdollisuus universaalitoimivallan käyttöön laajenisi kyseessä olevissa operaatioissa toimivaan henkilöstöön kohdistuviin rikoksiin.

5 Asian valmistelu

Kysymys yleissopimuksen soveltamisalan laajentamisesta tuli YK:n 56. istuntokauden agendalle pääsihteerin yleissopimuksen vahvistamista käsittelevän raportin myötä (A/55/637, *Scope of legal protection under the Convention on Safety of United Nations and Associated Personnel*, 21 November 2000). Raportissa pääsihteerä esitti huolensa YK-henkilöstöön kohdistuneiden väkivallantekojen, kaappausten, häirinnän ja laittomien pidätysten lisääntymisestä ja esitti useita sekä pitkän että lyhyen tähtäimen suosituksia henkilöstön oikeudellisen suojelun vahvistamiseksi, mukaan lukien sopimuksen laajentaminen koskemaan kaikkia YK-operaatioita.

YK:n yleiskokous perusti joulukuussa 2001 VI komitean alaisen ad hoc-komitean käsittelemään pääsihteerin raportin suosituksia. Joulukuussa 2003 yleiskokous antoi komitealle mandaatin laatia oikeudellinen asiakirja sopimuksen soveltamisalan laajentamiseksi. Neuvottelut olivat alusta lähtien vaikeat ja kestivät verrattain pitkään. Jo neuvottelujen varhaisessa vaiheessa oli selvää, ettei yleissopimuksen muuttamiselle löytyisi yksimielisyyttä, joten tavoitteeksi asetettiin valinnainen lisäpöytäkirja. Yksimielisyys pöytäkirjan tekstille saavutettiin VI komiteassa viimein marraskuussa 2005 ja YK:n ja sen yhteydessä toimivan henkilöstön suoje-lua koskevan yleissopimuksen valinnainen lisäpöytäkirja hyväksyttiin yksimielisesti YK:n yleiskokouksessa 8 päivänä joulukuuta 2005 (päätöslauselma A/60/42).

Monen valtion, myös Suomen, alkuperäinen tavoite neuvotteluissa oli, että yleissopimuksen soveltamisala laajennettaisiin koskemaan kaikkia YK-operaatioita. Operaatioiden erilaisia luonteita ja riskitekijöitä korostaneet valtiot kuitenkin vastustivat laajaa operaation määritelmää. Pöytäkirjan II artiklan määritelmää voidaan pitää kompromissiratkaisuna. Termi "rauhanrakentaminen" ilman tarkempaa määritelmää oli kaikkien osapuolten hyväksyttävissä ja jättää mahdollisuuden myös käsitteen laajaan tulkintaan. Pöytäkirjan hyväksymisen jälkeen muutamat valtuuskunnat katsoivat tarpeelliseksi antaa äänestysseilytyksen rauhanrakentamisen määritelmästä. EU, Kanada, Uusi-Seelanti, Sveitsi ja Australia ilmoittivat tulkitsevansa rau-

hanrakentamista laajasti siten, että se käsittää myös konfliktia edeltävän tilanteen. EU:n äänestys selitys vastaa hyvin myös Suomen näkemystä, jonka mukaan pöytäkirjalla tulee olla mahdollisimman laaja soveltamisala. Sen sijaan muun muassa Venezuela ja Intia totesivat ymmärtävänsä käsitteen koskevan vain konfliktin jälkeistä rauhanrakentamista.

Pöytäkirjan II artiklan 3 kappale sisältää määräyksen, jonka nojalla operaation isäntämaa voi antaa YK:n pääsihteerille pöytäkirjan soveltamisalaa rajaavan selityksen siitä, että pöytäkirjaa ei sovelleta humanitaarista hätäapua koskevien operaatioiden henkilöstöön, jos kyse on hätäavusta luonnonkatastrofin johdosta. Poikkeusta perusteltiin sillä, että luonnonkatastrofitilanteissa riskielementti on luonteeltaan erilainen kuin mitä alun perin yleissopimuksessa tarkoitettu esimerkiksi poliittisesta rauhattomuudesta johtuva riskielementti on. Suomi, ja useat muut valtiot, kyseenalaistivat tällaisen erottelun järkevyyden. Lisäksi esitettiin huoli siitä, että luonnonkatastrofiin liittyy usein muita kriisejä, joihin poikkeuksen ei enää tulisi soveltua. Vaarana tällaisissa tilanteissa on se, että samalla alueella työskentelee sekä sopimuksen suojaamia että suojaamatonta YK-henkilöstöä. Pöytäkirjan tarkoituksena on nimenomaan saada koko YK-henkilöstö yhtäläisen oikeudellisen suojelun piiriin. Luonnonkatastrofeja koskevan poikkeuksen hyväksyminen oli kuitenkin välttämätön kompromissi sopimusneuvottelujen loppuunsaattamiseksi.

Euroopan unionilla oli tärkeä asema komitean työskentelyssä ja Suomella oli keskeinen asema EU:n kannan muodostamisessa. EU ei kuitenkaan ole yleissopimuksen tai sen pöytäkirjan osapuoli. Komitean neuvottelutyön tuloksena hyväksyttiin yksimielisesti YK:n ja sen yhteydessä toimivan henkilöstön suojelua koskevan yleissopimuksen valinnainen lisäpöytäkirja YK:n yleiskokouksessa 8 päivänä joulukuuta 2005 (päätöslauselma A/60/42). Pöytäkirja avattiin allekirjoitettavaksi 16 päivänä tammikuuta 2006 ja Suomi allekirjoitti sen 15 päivänä tammikuuta 2007. Pöytäkirja tuli kansainvälisesti voimaan 19 päivänä elokuuta 2010, kun 22 valtiota oli tallettanut ratifioimis- tai hyväksymiskirjansa YK:n pääsihteerille. Tällä hetkellä pöytäkirjan osapuolina on 29 valtiota. Pohjoismaista pöytäkirjan on ratifioinut Norja 24 päivänä helmikuuta 2006, Ruotsi 30 päivänä elokuuta 2006 ja Tanska 20 päivänä huhtikuuta 2010.

Hallituksen esitys on valmisteltu ulkoasiainministeriössä. Esityksestä pyydettiin lausunnot oikeusministeriöltä, puolustusministeriöltä, sisäministeriöltä ja Suomen Punaiselta Ristiltä. Sisäministeriö ja Suomen Punainen Risti totesivat, että niillä ei ole lausuttavaa esityksen johdosta. Puolustusministeriö ei esittänyt muutoksia esitykseen, mutta arvioi, että vaikka pöytäkirja ei vaikuta sotilaallisiin operaatioihin osallistuvan henkilöstön asemaan, niin pöytäkirjan voimaansaattaminen on eduksi sotilaallisen kriisinhallinnan tehtävissä, koska se selkiyttää ja vahvistaa YK:n henkilöstön asemaan. Oikeusministeriö kiinnitti lausunnossaan huomiota siihen, että esityksestä tulisi käydä paremmin ilmi pöytäkirjan hyväksymisen konkreettiset vaikutukset sekä yleissopimuksen ja valinnaisen pöytäkirjan muodostama sopimuskokonaisuus. Oikeusministeriön lausunnon johdosta luonnokseen hallituksen esitykseksi lisättiin tilastotietoa eri YK-operaatioissa toimivien henkilöiden lukumäärästä ja operaatioihin kohdistuneista hyökkäyksistä. Lisäksi yleissopimuksen ja valinnaisen pöytäkirjan suhdetta on pyritty selostamaan tarkemmin.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Pöytäkirjan sisältö ja sen suhde Suomen lainsäädäntöön

I artikla. *Suhde yleissopimukseen.* Pöytäkirjalla ei ole tarkoitus puuttua yleissopimuksen luomiin mekanismeihin. Pöytäkirjaan liittyminen on yleissopimuksen osapuolina oleville valtioille valinnanvaraista. Kun valtio on sekä yleissopimuksen että pöytäkirjan osapuoli, yleissopimusta ja pöytäkirjaa on luettava ja tulkittava yhtenä kokonaisuutena. Artiklan mallina käytettiin kansainväliseen siviili-ilmailuun käytettävillä lentoasemilla tapahtuvien laittomien väkivallantekojen ehkäisemistä koskevan lisäpöytäkirjan (SopS 43/1998) suhdetta siviili-ilmailun turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskevaan yleissopimukseen (SopS 53/1973).

II artikla. *Yleissopimuksen soveltaminen Yhdistyneiden Kansakuntien operaatioihin.* Artikla on pöytäkirjan keskeisin määräys. Artikla laajentaa yleissopimuksen 1 c) ja 2 artiklassa määritellyn sopimuksen soveltamisalan koskemaan rauhanrakentamistarkoituksessa toimivaa humanitaarista, poliittista tai kehitysapua toimittavien operaatioiden henkilöstöä sekä humanitaarista hätäapua koskevien operaatioiden henkilöstöä. Artiklassa käytettyä termiä "rauhanrakentaminen" (*peacebuilding*) ei ole pöytäkirjassa määritelty. EU:n pöytäkirjan hyväksymisen yhteydessä antaman tulkinnallisen äänestyselityksen mukaan termi ei kata vain tilannetta konfliktin aikana (*in-conflict*) tai konfliktin jälkeen (*post-conflict*), vaan myös tilanteen ennen konfliktia (*pre-conflict*) (YK:n yleiskokouksen täysistunnon pöytäkirja, A/60/PV.61). Tämä vastaa myös Suomen käsitystä. Artiklan sanamuoto jättää mahdollisuuden tällaiseen käsitteen laajaan tulkintaan. EU totesi tulkinnallisen äänestyselityksensä yhteydessä myös, että EU:n kannan mukaan pöytäkirja laajentaa yleissopimuksen soveltamisalaa ilman mitään viittausta laukaisumekanismiin tai poikkeukselliseen riskiin.

Pöytäkirjan II artikla on muotoiltu siten, että operaation mandaatin perusteella on selvitettävissä, kuuluuko operaatio pöytäkirjan soveltamisalaa. Selkeimmin II artiklan määritelmä kattaa tilanteet, joissa toimii turvallisuusneuvoston valtuuttama operaatio tarkoituksenaan poliittisen, humanitaarisen tai kehitysavun toimittaminen rauhanrakentamistarkoituksessa, tai humanitaarisen hätäavun toimittaminen.

Artiklan 2 kappaleen mukaan sen 1 kappaletta ei sovelleta YK:n pysyviin toimistoihin, kuten YK:n ja sen alajärjestöjen päämajoihin, jotka on perustettu erillisillä sopimuksilla.

Artiklan 3 kappaleen mukaan operaation isäntämaa voi antaa YK:n pääsihteerille selityksen, jonka mukaan se ei sovelle pöytäkirjan määräyksiä II artiklan 1 kappaleen b kohdassa tarkoitettuun operaatioon, joka suoritetaan yksinomaan luonnonkatastrofin johdosta. Tällainen selitys on annettava ennen operaation käynnistämistä. Kansalaisyhteisöjä ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (SopS 8/1976) 4 artiklan opt-out -määräystä käytettiin esimerkkinä asianmukaisen mekanismin luomisessa sille, missä vaiheessa ja mille taholle isäntämaa voi tehdä pöytäkirjan soveltumattomuutta koskevan selityksen. Kyseiseen muotoiluun päädyttiin, koska ei haluttu, että yksi pöytäkirjan osapuoli voisi päättää muiden osapuolten puolesta, soveltuuko pöytäkirja luonnonkatastrofin yhteydessä toimivaan operaatioon vai ei. Selitys koskee siis ainoastaan selityksen tehnyttä isäntävaltiota eikä pöytäkirjan soveltamista kokonaisuudessaan. Artiklan 3 kappaleen mukainen poikkeus voi tulla kyseeseen ainoastaan luonnonkatastrofeissa. Se ei voi tulla kyseeseen esim. epidemioissa tai "man-made" -katastrofeissa. Täysin yksiselitteistä ei ole, miten reagoidaan operaatioalueella tapahtuvaan luonnonkatastrofiin. Vaarana tällaisissa tilanteissa on se, että samalla alueella työskentelee sekä sopimuksen suojaamia että suojaamatonta YK-henkilöstöä, koska pöytäkirjan tarkoituksena on saada koko YK-henkilöstö yhtäläisen oikeudellisen suojelun piiriin.

Pöytäkirjan laajentaessa yleissopimuksen soveltamisalan koskemaan myös muita operaatioita kuin rauhanturvaamisoperaatioita, tällä on vaikutusta myös Suomen rikoslain 1 luvun 7 §:n soveltamisesta annettuun asetukseen. Yleissopimuksen 9 artiklassa on lueteltu teot, jotka jokaisen sopimusvaltion on kriminalisoitava kansallisesti. Yleissopimuksen 10 artiklan 4 kappaleen mukaan jokaisen sopimusvaltion tulee ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin tuomiovaltansa ulottamiseksi 9 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin, kun rikoksista epäilty on sen alueella, eikä se luovuta häntä mihinkään sopimusvaltioon. Kyse on siis tilanteesta, jossa rikoksella tai siitä epäillyllä ei välttämättä olisi minkäänlaista liittymäkohtaa Suomen valtioon, sen alueeseen tai Suomen kansalaiseen, minkä perusteella Suomen rikoslain soveltuminen rikokseen tyypillisesti määritellään. Rikoslain 1 luvun 7 §:n 1 momentin mukaan Suomen ulkopuolella tehtyyn rikokseen, jonka rankaiseminen tekopaikan laista riippumatta perustuu Suomea velvoittavaan kansainväliseen sopimukseen tai muuhun Suomea kansainvälisesti velvoittavaan säädökseen tai määräykseen (*kansainvälinen rikos*), sovelletaan Suomen lakia. Yleissopimuksen hyväksymisen yhteydessä Suomen rikoslain soveltamisala ulotettiin koskemaan yleissopimuksen 10 artiklan 4 kappaleessa tarkoitettuja tekoja. Tämä edellytti, että rikoslain 1 luvun 7 §:n soveltamisesta annetun asetuksen sisältämään luetteloon kansainvälisistä rikoksista lisättiin viittaus sellaiseen Yhdistyneiden Kansakuntien ja sen yhteydessä toimivaan henkilöstöön kohdistuvaan rikokseen, jota tarkoitetaan yleissopimuksessa. Pöytäkirjan nyt laajentaessa yleissopimuksen soveltamisalaa on tarpeen vastaavasti ulottaa Suomen rikoslaki koskemaan myös pöytäkirjan soveltamisalan mukaisia tilanteita (muut kuin rauhanturvaamisoperaatiot), mikä edellyttää, että rikoslain 1 luvun 7 §:n soveltamisesta annetun asetuksen sisältämään luetteloon kansainvälisistä rikoksista on lisättävä viittaus pöytäkirjaan.

III artikla. *Yleissopimuksen 8 artiklan mukainen sopimusvaltion velvollisuus.* Yleissopimuksen 8 artiklassa määrätään sopimusvaltion velvollisuudesta vapauttaa tai palauttaa vangittu tai pidätetty Yhdistyneiden Kansakuntien tai sen yhteydessä toimiva henkilöstö. Valinnaisen pöytäkirjan III artiklassa puolestaan määrätään, että yleissopimuksen 8 artiklan soveltaminen yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan laajentamiin henkilöryhmiin ei estä osapuolta käyttämästä kansallista tuomiovaltaansa, ellei se ole valtion muiden kansainvälisten velvoitteiden vastaista. Tällaisia kansainvälisiä velvoitteita voivat olla esimerkiksi YK:n operaatioiden henkilöstön erioikeuksia ja vapauksia koskevat operaatiokohtaiset sopimukset. Artikla osoittaa, ettei pöytäkirjan tarkoituksena ole ollut luoda YK-henkilöstölle etuoikeuksia tai immunitetteja, vaan ainoastaan parantaa henkilöstön turvallisuutta. Artiklalla ei myöskään ole tarkoitus muuttaa yleissopimuksen 8 artiklaa, vaan ainoastaan selkeyttää isäntävaltion ja YK-henkilöstön keskinäisiä velvollisuuksia.

IV artikla. *Allekirjoittaminen.* Pöytäkirja on ollut avoinna allekirjoittamista varten 16 päivään tammikuuta 2007 saakka YK:n päämajassa New Yorkissa.

V artikla. *Suostumus tulla pöytäkirjan sitomaksi.* Pöytäkirjaan allekirjoittaneet valtiot voivat sitoutua siihen ratifioimalla tai hyväksymällä sen. Pöytäkirjaan voivat liittyä kaikki yleissopimuksen jäsenvaltiot. Pöytäkirjan tallettajana toimii YK:n pääsihteeri.

Valtio, joka ei ole yleissopimuksen osapuoli, voi liittyä pöytäkirjaan, jos se samanaikaisesti ratifioi tai hyväksyy yleissopimuksen yleissopimuksen 25 ja 26 artiklan määräysten mukaisesti.

VI artikla. *Voimaantulo.* Pöytäkirja tulee kansainvälisesti voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä, kun 22 valtiota on tallettanut ratifioimis- hyväksymis- tai liittymiskirjansa YK:n pääsihteerin huostaan. Pöytäkirja on tullut kansainvälisesti voimaan 19 päivänä elokuuta 2010. Pöytäkirjan kansainvälisen voimaantulon jälkeen pöytäkirja tulee kunkin maan osalta voimaan

kolmantenakymmenentenä päivänä sen ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymisasiakirjan tallettamisesta.

VII artikla. *Irtisanominen.* Valtio voi irtisanoa pöytäkirjan ilmoittamalla siitä kirjallisesti YK:n pääsihteerille. Irtisanominen tulee voimaan yhden vuoden kuluttua irtisanomisilmoituksen vastaanottamisesta.

VIII artikla. *Todistusvoimaiset tekstit.* Pöytäkirjan todistusvoimaiset tekstit ovat arabian-, englannin-, espanjan-, kiinan-, ranskan- ja venäjänkieliset tekstit. Nämä tekstit talletetaan YK:n pääsihteerin huostaan, joka lähettää niistä oikeaksi todistetut jäljennökset valtioille.

2 Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Lain 1 § sisältää tavanomaisen blankettilain säännöksen, jolla saatettaisiin voimaan lailla ne pöytäkirjan määräykset, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan.

2 §. Pöytäkirjan muiden kuin lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja lain voimaantulosta säädetäisiin valtioneuvoston asetuksella. Laki on tarkoitus saattaa voimaan valtioneuvoston asetuksella samanaikaisesti kuin pöytäkirja tulee Suomen osalta voimaan.

3 Voimaantulo

Pöytäkirja tuli kansainvälisesti voimaan 19 päivänä elokuuta 2010. Tällä hetkellä pöytäkirjan osapuolina on 29 valtiota.

Pöytäkirja tulee Suomen osalta voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä siitä, kun Suomen hyväksymiskirja on talletettu Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Lain on tarkoitus tulla voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti pöytäkirjan kanssa.

4 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy muun muassa sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan perustuslaissa tarkoitettu eduskunnan hyväksymistoimivalta kattaa kaikki aineelliselta luonteeltaan lain alaan kuuluvat kansainvälisen velvoitteen määräykset. Sopimuksen määräykset on luettava lainsäädännön alaan, 1) jos määräys koskee jonkin perustuslaissa turvatun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, 2) jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteita, 3) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla, taikka 4) jos määräyksen tarkoittamasta määräyksestä on voimassa lain säännöksiä tai 5) siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Kysymykseen ei vaikuta se, onko jokin määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11/2000 vp, PeVL 12/2000 vp ja PeVL 45/2000 vp).

Pöytäkirjan I artiklan mukaisesti pöytäkirja täydentää vuonna 1994 tehtyä yleissopimusta ja yleissopimus ja pöytäkirja on katsottava ja tulkittava yhdeksi asiakirjaksi. Pöytäkirja saa aineellisen sisältönsä yleissopimuksen määräyksistä. Yleissopimusta hyväksyttäessä sen 8-10 sekä 12-17 artiklan on katsottu sisältävän määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan.

HE 92/2016 vp

Mainituissa yleissopimuksen artikloissa määrätään muun muassa osapuolten velvollisuudesta vapauttaa tai palauttaa vangittu YK:n tai sen yhteydessä toimiva henkilöstö, velvollisuudesta kriminalisoida tietyt kyseiseen henkilöstöön kohdistuvat teot sekä osapuolten velvollisuudesta ulottaa toimivaltansa kyseisiin tekoihin erikseen mainituissa tapauksissa. Lisäksi mainituissa artikloissa määrätään tiedonvaihdosta, toimenpiteistä syyttämisen tai luovuttamisen varmistamiseksi, rikoksesta epäiltyjen syyttämisestä ja luovuttamisesta sekä keskinäisestä oikeusavusta ja oikeudenmukaisesta kohtelusta.

Yleissopimuksen 1 ja 2 artiklaa (määritelmät ja soveltamisala), ei ole vuonna 2000 eduskunnalle annetussa hallituksen esityksessä yleissopimuksen hyväksymisestä (HE 88/2000 vp) katsottu kuuluvan lainsäädännön alaan. Sittenkin eduskunnan perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään katsonut, että jos sopimuksessa määritellyt käsitteet tai sopimuksen soveltamisalaa koskevat määräykset koskevat lainsäädännön alaan kuuluvia asioita, määritelmät vaikuttavat välillisesti näiden lainsäädännön alaan kuuluvien aineellisten määräysten sisältöön ja soveltamiseen ja kuuluvat siksi itsekin lainsäädännön alaan (PeVL 6/2001 vp ja PeVL 24/2001 vp). Näin ollen on katsottava, että pöytäkirjan II artiklan määräykset yleissopimuksen soveltamisesta koskevat lainsäädännön alaa.

Valinnainen pöytäkirja ei sisällä määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tai 95 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla. Valinnainen pöytäkirja voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä äänen enemmistöllä ja ehdotus sen voimaansaattamiseksi voidaan hyväksyä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään, että

eduskunta hyväksyisi Yhdistyneiden Kansakuntien ja sen yhteydessä toimivan henkilöstön turvallisuudesta tehtyyn yleissopimukseen (SopS 2 ja 3/2001) 8 päivänä joulukuuta 2005 tehdyn valinnaisen pöytäkirjan

Koska valinnainen pöytäkirja sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Yhdistyneiden Kansakuntien ja sen yhteydessä toimivan henkilöstön turvallisuudesta tehdyn yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Yhdistyneiden Kansakuntien ja sen yhteydessä toimivan henkilöstön turvallisuudesta tehdyn yleissopimukseen (SopS 2 ja 3/2001) 8 päivänä joulukuuta 2005 tehdyn valinnaisen pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §

Valinnaisen pöytäkirjan muiden määräysten voimaansaattamisesta ja tämän lain voimaantuloa säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Helsingissä 2 päivänä kesäkuuta 2016

Pääministeri

Juha Sipilä

Puolustusministeri Jussi Niinistö

Sopimusteksti

YHDISTYNEIDEN KANSAKUNTIEN JA SEN YHTEYDESSÄ TOIMIVAN HENKILÖSTÖN TURVALLISUUDESTA TEHDYN YLEISSOPIMUKSEN VALINNAINEN PÖYTÄKIRJA

Tämän pöytäkirjan sopimusvaltiot, jotka palauttavat mieliin New Yorkissa 9 päivänä joulukuuta 1994 Yhdistyneiden Kansakuntien ja sen yhteydessä toimivan henkilöstön turvallisuudesta tehdyn yleissopimuksen määräykset,

ovat syvästi huolestuneita siitä, että Yhdistyneiden Kansakuntien ja sen yhteydessä toimivaan henkilöstöön kohdistetaan jatkuvasti toistuvia hyökkäyksiä,

ovat tietoisia siitä, että Yhdistyneiden Kansakuntien operaatiot, joiden tarkoituksena on antaa rauhanrakentamiseen liittyvää humanitaarista, poliittista tai kehitysapua sekä humanitaarista hätäapua ja joihin liittyy erityisiä riskejä Yhdistyneiden Kansakuntien ja sen yhteydessä toimivalle henkilöstölle, edellyttävät, että yleissopimuksen tälle henkilöstölle antaman oikeudellisen suojan alaa laajennetaan, ja

ovat vakuuttuneita tarpeesta luoda tehokas järjestelmä, jolla varmistetaan, että henkilöt, jotka hyökkäävät Yhdistyneiden Kansakuntien operaatioihin osallistuvaa Yhdistyneiden Kansakuntien ja sen yhteydessä toimivaa henkilöstöä vastaan, saatetaan oikeuteen,

ovat sopineet seuraavasta:

I artikla

Suhde yleissopimukseen

Tällä pöytäkirjalla täydennetään New Yorkissa 9 päivänä joulukuuta 1994 tehtyä yleissopimusta Yhdistyneiden Kansakuntien ja sen yhteydessä toimivan henkilöstön turvallisuudesta (jäljempänä "yleissopimus"), ja tämän pöytäkirjan sopimuspuolten kesken yleissopimus ja pöytäkirja katsotaan ja tulki-

OPTIONAL PROTOCOL TO THE CONVENTION ON THE SAFETY OF UNITED NATIONS AND ASSOCIATED PERSONNEL

The States Parties to this Protocol,
Recalling the terms of the Convention on the Safety of United Nations and Associated Personnel, done at New York on 9 December 1994,

Deeply concerned over the continuing pattern of attacks against United Nations and associated personnel,

Recognizing that United Nations operations conducted for the purposes of delivering humanitarian, political or development assistance in peacebuilding and of delivering emergency humanitarian assistance which entail particular risks for United Nations and associated personnel require the extension of the scope of legal protection under the Convention to such personnel,

Convinced of the need to have in place an effective regime to ensure that the perpetrators of attacks against United Nations and associated personnel engaged in United Nations operations are brought to justice,

Have agreed as follows:

ARTICLE I

RELATIONSHIP

This Protocol supplements the Convention on the Safety of United Nations and Associated Personnel, done at New York on 9 December 1994 (hereinafter referred to as "the Convention"), and as between the Parties to this Protocol, the Convention and the Protocol shall be read and interpreted together as a

taan yhdeksi asiakirjaksi.

single instrument.

II artikla

ARTICLE II

Yleissopimuksen soveltaminen Yhdistyneiden Kansakuntien operaatioihin

APPLICATION OF THE CONVENTION TO UNITED NATIONS OPERATIONS

1. Tämän pöytäkirjan sopimuspuolet soveltavat yleissopimusta yleissopimuksen 1 artiklan c kappaleessa määriteltyjen operaatioiden lisäksi kaikkiin muihin Yhdistyneiden Kansakuntien operaatioihin, joiden perustamisesta on päättänyt toimivaltainen Yhdistyneiden Kansakuntien elin Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan mukaisesti ja jotka suoritetaan Yhdistyneiden Kansakuntien määräysvallassa ja valvonnassa tarkoituksena

a) antaa humanitaarista, poliittista tai kehitysapua rauhanrakentamisen yhteydessä, tai
b) antaa humanitaarista hätäapua.

2. Tämän artiklan 1 kappaletta ei sovelleta Yhdistyneiden Kansakuntien pysyviin toimistoihin, kuten järjestön päämajaan tai sen erityisjärjestöihin, jotka on perustettu Yhdistyneiden Kansakuntien kanssa tehdyllä sopimuksella.

3. Isäntävaltio voi antaa Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille selityksen, jonka mukaan se ei sovelle tämän pöytäkirjan määräyksiä tämän artiklan 1 kappaleen b kohdassa tarkoitettuun operaatioon, joka suoritetaan yksinomaan luonnonkatastrofin johdosta. Tällainen selitys on annettava ennen operaation käynnistämistä.

1. The Parties to this Protocol shall, in addition to those operations as defined in article 1 (c) of the Convention, apply the Convention in respect of all other United Nations operations established by a competent organ of the United Nations in accordance with the Charter of the United Nations and conducted under United Nations authority and control for the purposes of:

(a) Delivering humanitarian, political or development assistance in peacebuilding, or
(b) Delivering emergency humanitarian assistance.

2. Paragraph I does not apply to any permanent United Nations office, such as headquarters of the Organization or its specialized agencies established under an agreement with the United Nations.

3. A host State may make a declaration to the Secretary-General of the United Nations that it shall not apply the provisions of this Protocol with respect to an operation under article II (1) (b) which is conducted for the sole purpose of responding to a natural disaster. Such a declaration shall be made prior to the deployment of the operation.

III artikla

ARTICLE III

Yleissopimuksen 8 artiklan mukainen sopimusvaltion velvollisuus

DUTY OF A STATE PARTY WITH RESPECT TO ARTICLE 8 OF THE CONVENTION

Tämän pöytäkirjan sopimusvaltion velvollisuus, joka liittyy yleissopimuksen 8 artiklan soveltamiseen tämän pöytäkirjan II artiklassa määriteltyihin Yhdistyneiden Kansakuntien operaatioihin, ei rajoita sopimusvaltion oikeutta ryhtyä toimiin sen käyttäessä kansallista tuomiovaltaansa Yhdistyneiden Kansakunti-

The duty of a State Party to this Protocol with respect to the application of article 8 of the Convention to United Nations operations defined in article II of this Protocol shall be without prejudice to its right to take action in the exercise of its national jurisdiction over any United Nations or associated personnel

en tai sen yhteydessä toimivaan henkilöstöön, joka rikkoo kyseisen valtion lakeja ja määräyksiä, edellyttäen kuitenkin, etteivät nämä toimet ole tämän sopimusvaltion muun kansainvälisoikeudellisen velvoitteen vastaisia.

IV artikla

Allekirjoittaminen

Tämä pöytäkirja on avoinna allekirjoittamista varten kaikille valtioille Yhdistyneiden Kansakuntien päämajassa kahdentoista kuukauden ajan, 16 päivästä tammikuuta 2006 lukien 16 päivään tammikuuta 2007 saakka.

V artikla

Suostumus tulla pöytäkirjan sitomaksi

1. Tämä pöytäkirja edellyttää allekirjoittajavaltioiden ratifiointia tai hyväksyntää. Ratifioimis- tai hyväksymiskirjat talletetaan Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan.

2. Tämä pöytäkirja on tammikuun 16 päivän 2007 jälkeen avoinna liittymistä varten kaikille valtioille, jotka eivät ole allekirjoittajavaltioita. Liittymiskirjat talletetaan Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan.

3. Valtio, joka ei ole yleissopimuksen sopimusvaltio, voi ratifioida tai hyväksyä tämän pöytäkirjan tai liittyä siihen, jos se samanaikaisesti ratifioi tai hyväksyy yleissopimuksen tai liittyy siihen yleissopimuksen 25 ja 26 artiklan mukaisesti.

VI artikla

Voimaantulo

1. Tämä pöytäkirja tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua sen jälkeen, kun kaksikymmentäkaksi ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjaa on talletettu Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin

who violates the laws and regulations of that State, provided that such action is not in violation of any other international law obligation of the State Party.

ARTICLE IV

SIGNATURE

This Protocol shall be open for signature by all States at United Nations Headquarters for twelve months, from 16 January 2006 to 16 January 2007.

ARTICLE V

CONSENT TO BE BOUND

1. This Protocol shall be subject to ratification, acceptance or approval by the signatory States. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

2. This Protocol shall, after 16 January 2007, be open for accession by any non-signatory State. Instruments of accession shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

3. Any State that is not a State Party to the Convention may ratify, accept, approve or accede to this Protocol if at the same time it ratifies, accepts, approves or accedes to the Convention in accordance with articles 25 and 26 thereof.

ARTICLE VI

ENTRY INTO FORCE

1. This Protocol shall enter into force thirty days after twenty-two instruments of ratification, acceptance, approval or accession have been deposited with the Secretary-General of the United Nations.

huostaan.

2. Sellaisen valtion osalta, joka ratifioi tai hyväksyy tämän pöytäkirjan tai liittyy siihen sen jälkeen, kun kahdeskymmenestoinen ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirja on talletettu, pöytäkirja tulee voimaan kolmantenäkymmenentenä päivänä tämän valtion ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjan tallettamisesta.

VII artikla

Irtisanominen

1. Sopimusvaltio voi irtisanoa tämän pöytäkirjan ilmoittamalla siitä kirjallisesti Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille.

2. Irtisanominen tulee voimaan vuoden kuluessa siitä päivästä, jona Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteeri on vastaanottanut sitä koskevan ilmoituksen.

VIII artikla

Todistusvoimaiset tekstit

Tämän pöytäkirjan alkuperäiskappale, jonka arabian-, englannin-, espanjan-, kiinan-, ranskan- ja venäjänkieliset tekstit ovat yhtä todistusvoimaiset, talletetaan Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan, ja pääsihteeri lähettää sen oikeaksi todistetut jäljennökset kaikille valtioille.

Tehty New Yorkissa 8 päivänä joulukuuta 2005

2. For each State ratifying, accepting, approving or acceding to this Protocol after the deposit of the twenty-second instrument of ratification, acceptance, approval or accession, the Protocol shall enter into force on the thirtieth day after the deposit by such State of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

ARTICLE VII

DENUNCIATION

1. A State Party may denounce this Protocol by written notification to the Secretary-General of the United Nations.

2. Denunciation shall take effect one year following the date on which notification is received by the Secretary-General of the United Nations.

ARTICLE VIII

AUTHENTIC TEXTS

The original of this Protocol, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations, who shall send certified copies thereof to all States.

Done at New York this eighth day of December two thousand and five.